

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 43/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om godkännande av Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 december 2010 en proposition med förslag till lag om godkännande av Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp och till lagar som har samband med den (RP 282/2010 rd) till lagutskottet för beredning.

Lagmotionerna

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotioner:

- LM 49/2007 rd med förslag till lag om ändring av 20 kap. i strafflagen (Mikaela Nylander /sv m.fl.), som remitterades till utskottet den 10 oktober 2007,
- LM 17/2010 rd med förslag till lag om ändring av 20 kap. 6 och 7 § i strafflagen (Päivi Räsänen /kd), som remitterades till utskottet den 21 april 2010,
- LM 43/2010 rd med förslag till lag om ändring av 8 kap. i strafflagen (Tarja Tallqvist /kd m.fl.), som remitterades till utskottet den 9 september 2010,
- LM 49/2010 rd med förslag till lag om ändring av 20 och 21 kap. i strafflagen (Pertti Hemmilä /saml), som remitterades till utskottet den 9 september 2010 och
- LM 57/2010 rd med förslag till lag om ändring av 17 kap. 18 och 19 § i strafflagen

(Päivi Räsänen /kd m.fl.), som remitterades till utskottet den 29 september 2010.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Janne Kanerva, justitieministeriet
- biträdande justitieombudsman Maija Sakslin, riksdagens justitieombudsmans kansli
- polisinspektör Antti Simanainen, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Mirka Järnefelt, kommunikationsministeriet
- regeringssekreterare Heidi Manns-Haatanen och konsultativ tjänsteman Lotta Silvennoinen, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Jaana Tervo, barnombudsmannens byrå
- statsåklagare Anu Mantila, Riksåklagarämbetet
- kriminalkommissarie Jussi Hyysalo, Centralkriminalpolisen
- tingsdomare Kimmo Vanne, Vanda tingsrätt
- forskare Ville Hinkkanen, Rättspolitiska forskningsinstitutet
- specialsakkunnig Heikki Sariola, Centralförbundet för Barnskydd rf
- utvecklingschef Nina Lahtinen och arbetsmarknadsjurist Kai Kullaa, Undervisningssektorns Fackorganisation rf

- specialsakkunnig Marjo Varsa, Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf
- professor Raimo Lahti
- professor Kimmo Nuotio.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- utrikesministeriet
- undervisnings- och kulturministeriet

- Ålands landskapsregering
- Brottspåföljdsmyndigheten
- Rättsregistercentralen
- dataombudsmannen
- professor Pekka Viljanen.

Dessutom har Piraattipuolue r.p. lämnat ett utlåtande till utskottet.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONERNA

Regeringens proposition

Regeringen föreslår att riksdagen ska godkänna Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp. Meningen är att Finland efter godkännandet ska vara bundet av konventionen, som trädde i kraft internationellt vid ingången av juli 2010. Det nationella ikraftsättandet av konventionen och de frågor som utreddes särskilt vid beredningen av propositionen förutsätter ändringar i lagstiftningen. För att sätta i kraft konventionen och uppnå dess syfte, att skydda barn, krävs det också att man ser över de praktiska förfaringsätten.

Enligt förslaget höjs minimistraffet för sexuellt utnyttjande av barn till fängelse i fyra månader. Utnyttjandebrott där det ingår samlag ska i princip betraktas som grovt sexuellt utnyttjande av barn. Maximistraffet för köp av sexuella tjänster av ung person höjs från ett till två år fängelse.

I lagen föreslås straffbestämmelser om lockande av barn i sexuella syften. Till detta brott gör sig för det första den skyldig som föreslår ett möte eller andra kontakter med barn, så att det av förslaget innehåll eller av omständigheterna annars framgår att syftet är att tillverka barnpornografi eller att begå ett utnyttjandebrott mot ett barn. Också den som förleder ett barn att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning eller att uppträda i en anordnad pornografisk föreställning ska enligt förslaget dömas för lockande av barn i sexuella syften. Det blir också straffbart att besöka barnpornografiska föreställningar.

Rekvisiten i straffbestämmelserna om barnpornografi preciseras och kompletteras. Gärningssätten vid innehav och spridning av barnpornografisk bild samordnas. Den föreslås göra sig skyldig till innehav av barnpornografisk bild som skaffar tillgång till en barnpornografisk bild eller bildupptagning, t.ex. genom att skaffa sig behörighet genom ett avtal, utan att fysiskt ha materialet i sin besittning.

Definitionen av sexuell handling ändras så att straffbarheten inte längre förutsätter att gärningsmannens syfte är att uppnå sexuell upphetsning eller tillfredsställelse. Alla de brott som avses i konventionen hör under allmänt åtal när de riktar sig mot barn. Inte heller målsägandens fasta vilja ska ha någon betydelse för åtalsrätten. Straffansvaret för juridiska personer utsträcks till att gälla även lockande av barn i sexuella syften, när syftet med ett möte eller andra kontakter är att tillverka barnpornografi. Kravet på dubbel straffbarhet slopas i fråga om de brott som avses i konventionen.

Bestämmelsen om särskild preskription av åtalsrätten kompletteras så att även tvingande till sexuell handling, sexuellt utnyttjande, koppleri, grovt koppleri, människohandel och grov människohandel som riktat sig mot ett barn preskriberas tidigast när offret fyller 28 år.

Bestämmelserna om näringsförbud ändras så att näringsförbud kan meddelas den som vid drivandet av rörelse har gjort sig skyldig till ett pornografibrott eller till ett koppleri- eller människohandelsbrott som riktat sig mot en person som är yngre än 18 år. Tillfälligt näringsförbud kan

meddelas, om det är nödvändigt för att förhindra ett sådant brott.

Det föreslås att de anställda hos bl.a. social- och hälsovården, undervisningsväsendet och ungdomsväsendet samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till polisen, när de på grund av omständigheter som de har fått kännedom om i sin uppgift har skäl att misstänka att en person som är yngre än 18 år har utsatts för ett sexualbrott. I framtiden ska bötesstraff som dömts ut för pornografi- och sexualbrott antecknas i det straffregisterutdrag som används vid kontroll av den brottsliga bakgrunden hos en person som arbetar med barn.

Avsikten är att lagen om sättande i kraft av konventionen ska träda i kraft samtidigt som konventionen träder i kraft nationellt. Efter att konventionen har trätt i kraft internationellt träder den i kraft avseende en part som har anslutit sig senare den första dagen i månaden som följer efter att tre månader löpt ut efter att anslutningsinstrumentet deponerades. De övriga lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa, de lagar som gäller fullgörande av skyldigheterna enligt konventionen dock senast när konventionen träder i kraft nationellt.

Lagmotionerna

LM 49/2007 rd. I lagmotionen föreslås att strafflagens 20 kap. kompletteras med en ny 7 a

§ som kriminaliserar kontakt med personer under 16 år i syfte att begå ett sexualbrott.

LM 17/2010 rd. I lagmotionen föreslås en ändring av 29 kap. 6 § 1 mom. och 7 § 1 mom. så att minimistraflet för sexuellt utnyttjande av barn höjs till fängelse i ett år och minimistraflet för grovt sexuellt utnyttjande av barn till fängelse i två år, varvid straffet alltid är ovillkorligt.

LM 43/2010 rd. I lagmotionen föreslås att strafflagens 8 kap. 1 § 5 mom. och 6 § 3 mom. upphävs och att 8 kap. 1 § 1 mom. ändras. Avsikten är att åtalsrätten inte preskriberas vid sexuellt utnyttjande och grovt sexuellt utnyttjande av barn. Samma föreslås gälla våldtäkt, grov våldtäkt och tvingande till samlag om offret är under 18 år.

LM 49/2010 rd. I lagmotionen förslås att bestämmelserna i strafflagens 20 kap. om våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt utnyttjande, sexuellt utnyttjande av barn och grovt sexuellt utnyttjande av barn samt bestämmelserna i 21 kap. om dråp och dråp under förmildrande omständigheter ändras så att straffskalorna skärps.

LM 57/2010 rd. I lagmotionen föreslås att 17 kap. 18 § i strafflagen preciseras så att det klart framgår av lagens formulering att det är straffbart att sprida också andra än verklighetsbaserade pornografiska bilder av barn. Dessutom föreslås det att villkoret i 17 kap. 19 § om innehav av barnpornografisk bild att bildupptagningen ska vara verklighetstrogen stryks.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Syftet med propositionen är i första hand att godkänna Europarådets konvention och sätta den i kraft nationellt. Avsikten med konventionen är att skydda barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp. Bakgrunden till konventionen är en ökad medvetenhet om hur skadliga sexualbrott är för barns hälsa och psykosociala utveckling plus det faktum att dessa brott har

ökat i antal i synnerhet till följd av dagens informations- och kommunikationsteknologi.

För att konventionen ska kunna sättas i kraft nationellt föreslår regeringen ett flertal ändringar och tillägg i strafflagens bestämmelser om sexualbrott. Behovet av ändringar visar att den gällande regleringen inte ligger på en tillräcklig nivå för att barn ska beredas skydd, trots att bestämmelserna om sexualbrott sågs över som en

del av totalrevideringen av strafflagen för bara drygt 10 år sedan (563/1999). Lagutskottet har också av andra orsaker för en tid sedan uppmärksammat behovet att ompröva lagens bestämmelser om sexualbrott (LaUB 37/2010 rd).

Grundlagsutskottet har i andra sammanhang påmint om att kriminaliseringsprinciperna måste beaktas när nya straffbestämmelser tas in i lag (bl.a. GrUU 23/1997 rd). Enligt lagutskottets uppfattning är de nu föreslagna nya straffbestämmelserna nödvändiga för att sätta i kraft konventionens förpliktelser och för att uppnå konventionens mål, dvs. att skydda barn och förverkliga det straffrättsliga ansvaret. Det finns en godtagbar grund och ett vägande samhälleligt skäl för de nya straffbestämmelserna. Men på det sätt som anges nedan i detaljmotiven finns det emellertid skäl att justera de föreslagna bestämmelserna för att de ska motsvara kravet på exakt och noga avgränsning.

I propositionen ingår också vissa förslag som inte direkt hänger samband med ikraftsättandet av konventionen. Enligt förslaget höjs minimistraffet för sexuellt utnyttjande av barn till fängelse i fyra månader och det ska inte finnas bestämmelser om en lindrigare gärningsform med bötesstraff som påföljd. Samtidigt föreslår regeringen att maximistraffet för köp av sexuella tjänster av ung person höjs från ett till två års fängelse. Samlag med barn ska i regel alltid betraktas som grovt sexuellt utnyttjande av barn, vilket också avspeglar ett strängare förhållningsätt.

Tanken bakom de skärpta straffskalorna är att understryka klandervärdheten och skadligheten i utnyttjande av barn. Beydelse har också tillmätts det att straff som hittills utdömts ofta har ansetts omotiverat lindriga och de har inte alltid motsvarar den allmänna rättsuppfattningen. Lagutskottet konstaterar att redan de gällande bestämmelserna möjliggör strängare straff. Av utredning till utskottet framgår emellertid att straffskalorna inte utnyttjas fullt ut, och därför anser utskottet att det behövs lagstiftningsåtgärder. Å andra sidan kan det konstateras att den skala som nu föreslås för sexuellt utnyttjande av barn och som börjar från fängelse i fyra månader

i någon mån avviker från straffskalorna i allmänhet för brott i grundform. Avsaknaden av en lindrigare gärningsform kan också leda till att den föreslagna straffskalan i vissa fall blir alltför sträng. Detta kan leda till ett behov att oftare än ifråga om andra brott tillämpa de avvikelsegrunder som strafflagen medger. En höjning av minimistraffet är ändå det mest effektiva sättet att påverka straffpraxis och utskottet har stannat för att förorda förslaget också till denna del. Det är ändå nödvändigt att följa reformens effekt på straffpraxis. Dessutom måste fängsvårdens resurser ses över eftersom man kan förutse att de nu föreslagna lagändringarna kommer att ha betydande konsekvenser för fängsvården.

Utskottet fäster också avseende vid att åtgärder som gäller nivån på straffen bara är ett sätt att skydda barn mot sexualbrott. Konventionen förutsätter bland annat att barn som blivit utsatta för sådana brott och deras närstående har tillgång till olika typer av stöd och hjälp. I Finland bär frivilligorganisationerna i stort sett ensamma ansvaret för stödtjänster för offer och deras verksamhet är långt beroende av bidrag från det allmänna. Enligt utskottet är det viktigt att trygga finansieringen av dessa aktörer.

Detaljmotivering

2. Lag om ändring av strafflagen

8 kap. Om preskription

1 §. Preskription av åtalsrätten. Gällande 1 § 5 mom. föreslås kompletterat med en ny bestämmelse om särskild preskription. Bestämmelsen ska gälla 20 kap. 8 b § 2 mom. om lockande av barn i sexuella syften. Gärningen avser förledande av en person som är under 18 år att företa sexuella handlingar mot betalning eller uppträda i en anordnad pornografisk föreställning. Enligt propositionen preskriberas åtalsrätten för ett sådant brott när brottsoffret fyller 23 år.

Enligt utredning till utskottet är det vissa förpliktelser i konventionen som ligger bakom förslaget till den nya bestämmelsen om preskription. Utan denna bestämmelse skulle åtalsrätten

preskriberas på grundval av maximistrafvet (fängelse i ett år) inom två år efter gärningen. Detta kan inte anses vara en tillräckligt lång tid för att starta en rättsprocess när man beaktar att offret är 16—18 år när gärningen inträffar. När man ser till straffskalan för brottet kan gärningen inte heller anses lika allvarlig som exempelvis våldtäkt eller sexuellt utnyttjande och därför är det inte motiverat att tillämpa bestämmelsen i paragrafens 5 mom. om att åtalsrätten preskriberas när offret fyller 28 år. Med hänvisning till det som sägs ovan förordar lagutskottet en särskild preskriptionstid för detta förledandebrott.

För klarhetens skull påpekar utskottet dessutom att preskriptionsbestämmelserna i paragrafen inte gäller strafflagens 20 kap. 8 b § mom. 1 mom. om lockande av barn i sexuella syften trots att straffskalan för detta brott är den samma som för de gärningar som avses i 2 mom. Med beaktande av att de gärningar som avses i 1 mom. närmast motsvarar förberedelse till brott, är det inte motiverat att tillämpa den särskilda preskriptionstiden på dem.

17 kap. Om brott mot allmän ordning.

18 §. Spridning av pornografisk bild. Paragrafens 1 mom. föreslås ändrad bland annat så att straffbarheten gäller spridning av sådana verklighetsbaserade eller verklighetstrogna bilder eller bildupptagningar som visar barn på ett sedlighetssårande sätt. Ändringen gäller samtidigt också andra fall som avses i det gällande momentet, alltså situationer där man på ett sedlighetssårande sätt visar våld eller konsumgånge med djur. Av motiveringen framgår att med "verklighetsbaserade" avses att bilden ska gälla en situation det är ett barn blivit föremål för en verklig, sedlighetssårande handling. I allmänhet handlar det om att ett eller flera fotografier har tagits vid utnyttjandet eller så har händelsen tagits upp på band. Men också bilder som har framställts genom att måla, rita eller på motsvarande sätt ska enligt förslaget omfattas av bestämmelsen. I sistnämnda fall kräver straffbarhet enligt motiven att det går att påvisa ett samband med den situation där utnyttjande har skett. Med "verklighetstrogen" avses enligt motive-

ringen i första hand sådana fall där man inte av bilden eller bildupptagningen kan sluta sig till huruvida det är verkliga personer eller händelser som avbildas.

Lagutskottet fäster avseende vid att motsvarande begränsningar när det gäller verklighetsbaserad eller verklighetstrogenhet inte ingår i gällande paragraf. Mot bakgrunden av lagens förarbeten (RP 6/1997, GrUU 23/1997 och LaUB 3/1998) förefaller det något oklart vilka slags bilder eller bildupptagningar straffbestämmelsen avser att täcka in. Rättspraxis har inte heller skapat någon klarare bild av denna tolkbara situation. Också de sakkunniga som utskottet har hört har lagt fram divergerande uppfattningar om hur bestämmelsen ska tolkas.

I motsats till förslaget till 18 § ingår i gällande 17 kap. 19 § om innehav av barnpornografisk bild ett krav på att bilden eller bildupptagningen är "verklighetstrogen". Termen fogades till lagen under riksdagsbehandlingen på grundval av lagutskottets betänkande (LaUB 3/1998 rd). Enligt betänkandet avses med "verklighetstrogen" material som ser verklighetsbaserat ut och inte kan särskiljas från äkta bildupptagningar där människor använts som modeller. Men exempelvis teckningar och målningar lämnas utanför definitionen.

I samband med denna proposition har det med beaktande av det som sägs ovan ansetts viktigt att förtydliga hurdana bilder eller bildupptagningar straffbestämmelsen om spridande av pornografisk bild gäller. Enligt lagutskottets uppfattning är syftet med bestämmelserna om barnpornografi i första hand att skydda barn från att bli föremål för sådant sexuellt missbruk som framställning av barnpornografi innebär (se LaUB 4/2004 rd). Av detta följer att kriminaliseringen ska gälla spridning av sådana bilder eller bildupptagningar som har gjorts på riktiga barn i faktiska situationer av utnyttjande. Samtidigt är det också motiverat att bestämmelsen gäller bilder eller bildupptagningar som tillkommit i motsvarande situation genom att rita eller måla, förutsatt att sambandet med en situation av utnyttjande kan påvisas. Det är också motiverat att bestämmelsen gäller sådana bilder eller bildupp-

tagningar som inte kan särskiljas från bilder eller bildupptagningar där ett riktigt barn har utnyttjats som modell. I propositionen benämns dessa bilder "verklighetstroga". Det kan då handla om bilder eller bildupptagningar som framställt med en dator eller motsvarande teknik och som ser så till den grad äkta (autentiska) ut jämfört med ett fotografi, en film eller motsvarande bildupptagning att det blir oklart om de är verklighetsbaserade eller inte. Enligt lagutskottets uppfattning ska straffbestämmelsen om spridning därför inte i syfte att skydda den allmänna moraluppfattningen utsträckas till att gälla sådana ritade eller målade bilder eller bildupptagningar där modellen inte är ett riktigt barn i en faktisk situation av utnyttjande.

Med stöd av det som sägs ovan har lagutskottet stannat för att förorda de begränsningar som i paragrafen beskrivs med orden "verklighetsbaserad" och "verklighetstrogen". Med hänsyn till kravet på att straffbestämmelser ska vara noga avgränsade är det emellertid inte tillräckligt att definiera begreppen i motiveringen och utskottet tar därför in dem i paragrafen. Den gällande paragrafens 4 mom. innehåller redan en definition av vad som i bestämmelserna avses med barn och därför föreslår utskottet att begreppsdefinitionerna tas in i det här momentet. Definitionerna av begreppen verklighetsbaserad och verklighetstrogen ska iakttas i all de fall som avses i 1 mom. Utskottet föreslår dessutom att begreppen kursiveras. Till följd av utskottets ändringsförslag måste också *ingressen* till lagförslaget ändras.

Det finns ändå skäl att understryka det som framhålls i motiven, nämligen att begreppen "verklighetsbaserad" och "verklighetstrogen" kompletterar och även kan överlappa varandra. Som exempel kan nämnas en bild som är förvillande lik ett fotografi och som har sitt ursprung i en situation av utnyttjande.

Gärningarna i den gällande paragrafen föreslås dessutom kompletterade med tillgängliggörande av olagligt material och tillhandahållande av sådant material. Utskottet har nyss behandlat en komplettering av 11 kap.10 § i strafflagen (LaUB 39/2010 rd- RP 317/2010 rd) med mot-

svarande gärningsformer. I fråga om detta hänvisar utskottet till det som sägs i det betänkandet.

19 §. Innehav av barnpornografisk bild. Ett flertal ändringar föreslås i denna paragraf. En av de viktigaste ändringarna är att en bild eller bildupptagning, på samma sätt som i 18 §, ska vara verklighetsbaserad eller verklighetstrogen. Begreppen och deras relation till gällande lagstiftning behandlas redan ovan i motiven till 18 §. Det nya begreppen ändrar nuläget närmast såtillvida att bilder av riktiga barn i faktiska situationer av utnyttjande som har framställts genom att måla, rita eller på motsvarande sätt omfattas av kriminaliseringen. Med hänvisning till det som sägs ovan finner utskottet en sådan utvidgning motiverad med tanke på skyddet för barn mot framställning av barnpornografi.

Till den gällande paragrafen ska enligt förslaget som ny gärningsform fogas det att någon skaffar sig tillgång till en bild eller bildupptagning som visar barn på ett sedlighetssårande sätt. Lagutskottet vill precisera bestämmelsen på följande sätt. Eftersom syftet med bestämmelsen inte är att kriminalisera enbart det att någon skaffar sig tillgång är det nödvändigt att ta upp gärningsformen på paragrafnivå då det redan av motiveringen till paragrafen framgår att materialet förutsätts ha blivit tillgängligt för gärningsmannen. En straffbar gärning kräver ändå inte att gärningsmannen har bekantat sig med ett material som han eller hon har fått tillgång till.

För det andra anser utskottet att bestämmelsen i enlighet med konventionen ska begränsas till skaffande av material med hjälp av data- och kommunikationsteknologi. Utskottet finner begränsningen nödvändig eftersom bestämmelsen annars blir alltför tolkbar och kunde tillämpas exempelvis på en situation där någon skaffar en nyckel till ett låst utrymme där sådant material som avses i bestämmelsen förvaras. Med hänvisning till det som sägs ovan föreslår utskottet att det av bestämmelser måste framgå att den gäller bilder eller bildupptagningar som står till gärningsmannens förfogande med hjälp av en dator eller någon annan teknisk anordning. Med annan teknisk anordning avses exempelvis en

smarttelefon eller mobiltelefon med Internetanslutning eller anslutning till motsvarande data-system.

Utskottet vill också skriva in i paragrafen det som framgår av motiveringen, nämligen att skaffande inbegriper situationer där tillgång till materialet fås mot betalning eller genom någon annan överenskommelse. I fråga om Internet avses här att någon skaffar sig ett lösenord eller motsvarande användarrätt eller betalar för att få tillgång till Internetsidor. Också när Internetsidor är tillgängliga utan lösenord eller betalning kan bestämmelsen tillämpas om det är fråga om nätsidor som under alla omständigheter är tillgängliga endast för en begränsad krets. Avsikten är alltså att bestämmelsen inte ska gälla sådana Internetsidor som vem som helst har fri tillgång till. Det finns ingen anledning att tillämpa straffbestämmelsen på sådana sidor. Enligt utskottets uppfattning ligger bestämmelsen kompletterad med denna begränsning i linje med konventionen.

Enligt utskottet är det också viktigt att det av paragrafen framgår att den gäller situationer där gärningsmannen inte lagrar materialet. Det föreslår därför formuleringen "utan att de lagras i anordningen". Med lagring avses antingen att gärningsmannen själv har lagrat materialet på dator eller någon annan teknisk anordning eller att materialet har tillställts gärningsmannen på ett sådant sätt att det lagras på gärningsmannens dator eller anordning. Om materialet finns lagrat på en teknisk anordning som tillhör gärningsmannen eller på en separat disk eller motsvarande separata anordning är det fråga om sådant innehav som avses i 19 §.

Utskottet föreslår slutligen att kriminalisering av skaffande av tillgänglighet för klarhetens skull avskiljs till ett eget 2 mom.

20 kap. Om sexualbrott.

6 §. *Sexuellt utnyttjande av barn.* 7 §. *Grovt sexuellt utnyttjande av barn.* I propositionen föreslås betydande materiella och strukturella ändringar i gällande 6 och 7 §. Den viktigaste ändringen är att gärningsformen samlag stryks ur 6 § 1 mom., som beskriver gärningen i dess grund-

form, och flyttas till 7 § 1 mom. För att gärningsmannen ska kunna anses ha gjort sig skyldig till grovt sexuellt utnyttjande av barn ska gärningen som en helhet betraktad anses grov. Om detta villkor inte fylls kan gärningsmannen ha gjort sig skyldig till sexuellt utnyttjande. Detta framgår även av rekvisitet för brottet i dess grundform i 6 § 2 mom.

Lagutskottet konstaterar att förslaget avviker i betydande mån från det sätt att formulera bestämmelser som i övrigt iakttas i strafflagen. Men utskottet anser ändå att en gärningsform där det ingår samlag med barn rimligtvis ska bedömas strängare än andra former av sexuellt utnyttjande, eftersom samlag skadar barnet mer än andra gärningssätt. För att de nya bestämmelserna ska fungera på det sättet förordar utskottet att den gärningsform som innefattar samlag flyttas till 7 §. Justeringen leder till att regleringssättet är exceptionellt men inte för svårtolkat, menar utskottet.

8 b §. *Lockande av barn i sexuella syften.* I paragrafen ingår en ny straffbestämmelse med fängelsehot. Paragrafens 1 mom. gäller den som föreslår ett möte eller andra kontakter med barn så att det av förslagets innehåll eller av omständigheterna annars framgår att syftet är att tillverka barnpornografi eller utsätta barn för något annat utnyttjandebrott (s.k. grooming). Under utskottsbehandlingen har man diskuterat frågan om redan det att någon försöker träffa eller umgås med ett barn i det syfte som nämns i momentet ska vara straffbart. Lagutskottet förordar ändå inte en sådan utvidgning. Med hänsyn till att strafflagstiftningen förutsätts vara exakt och noga avgränsande anser utskottet att det skulle vara problematiskt att kriminalisera en strävan i ett visst syfte. I praktiken skulle det sannolikt vara svårt att bevisa sådana strävanden och deras syfte.

Paragrafens 2 mom. gäller den som förleder en person som är under 18 år att ha samlag eller företa någon annan sexuell handling på ett sätt som avses i 8 a § eller uppträda i en anordnad pornografisk föreställning. Enligt motiveringen handlar "förleda" om att påverka viljebildning-

en hos den som är föremål för handlingen. I motiveringen sägs att uttrycket "förleder" redan tidigare använts i brottsrekvisitet för koppleri tillsammans med uttrycket "påtryckning" (20 kap. 9 § 1 mom. 5 punkten i strafflagen). Utskottet anser att uttrycket "förleder" inte är adekvat i detta sammanhang efter som saksambandet är ett annat och gärningen riktas mot ett barn. Dessutom kan förledande tolkas så att gärningsmannen förutsätts ha en bedräglig eller därmed jämförlig subjektiv baktanke, vilket är något som inte borde få ha betydelse med tanke på barnet. Behovet att komplettera strafflagstiftningen på grund av konventionen gäller också situationer som kan karaktäriseras med uttrycket "locka". Utskottet föreslår således att man i momentet använder uttrycket "lockar". Det är däremot inte motiverat att dessutom använda exempelvis uttrycket "påtryckning" eller något kraftigare uttryck, eftersom det då inte längre skulle vara fråga om att kriminalisera den typ av att locka som konventionen avser. Om en situation innebär påtryckning, hot eller motsvarande, kan andra straffbestämmelser bli tillämpliga och det nu aktuella momentet subsidiärt.

För en gärning som avses i paragrafen kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Utskottet anser att denna karaktär av förberedelse som är typiskt för en gärning som avses i 1 mom. och den i 2 mom. avsedda gärningens subsidiära natur motiverar den föreslagna straffskalan.

8 c §. Besökande av barnpornografisk föreställning. I paragrafen ingår en ny straffbestämmelse med fängelsehot. Liksom i fråga om 8 b § 2 mom. används i paragrafens 1 mom. uttrycket "anordnad föreställning". Av motiveringen framgår att det är fråga om en föreställning som utomstående kan besöka i egenskap av publik. Men de som uppträder och de som följer föreställningen behöver inte vara på samma ställe utan de kan också följa föreställningen med hjälp av kommunikationsteknik. För klarhetens skull konstaterar utskottet att när det är fråga om att lagra en föreställning eller sprida en föreställning på detta sätt eller inneha en kopia av den lagrade föreställningen, kan bestämmelserna i

strafflagens 17 kap. 18 och 19 § om barnpornografi bli till lämpliga.

Som straffskala föreslås böter eller fängelse i högst två år. Även om straffskalan är relativt sträng ställer sig utskottet bakom förslaget eftersom sådana föreställningar som avses här kan vara av mycket varierande natur. Också de barn som uppträder kan vara väldigt unga.

I 2 mom. föreskrivs det om försök att besöka en straffbar ordnad föreställning. Enligt utskottets uppfattning kan det exempelvis vara fråga om en situation där någon som är medveten om föreställningens natur kommer till platsen för att följa den men föreställningen har inhiberats eller inhiberas innan den börjar. Det kan också vara fråga om en inhiberad anordnad föreställning som har varit avsedd endast för en begränsad krets och de som tillhör den har varit medvetna om föreställningens natur.

10 §. Definitioner. Paragrafens 2 mom. föreslås ändrad så att i definitionen av sexuell handling stryks kravet på att gärningsmannen måste ha eftersträvat sexuell upphetsning eller tillfredsställelse. Förslaget i propositionen kan inte härledas ur konventionen utan det är fråga om en ändring som föreslås utifrån de erfarenheter man har fått av paragrafens tillämpning. I propositionsmotiven anförs ett flertal grunder för ändringsförslaget. För det första har man i rättspraxis gjort den bedömningen att en gärning kan ha ansetts skadlig för barnets utveckling men den har ändå passerat ostraffad eftersom man inte kunnat bevisa ett sexuellt syfte eller att gärningsmannen har erfarit sexuell upphetsning under gärningen. Enligt propositionen föreligger det därför en fara för att den nuvarande definitionen leder till ett resultat som strider mot den allmänna rättsuppfattningen och inte ger barnet behövligt skydd. Ändringsförslaget motiveras också med att det i praktiken kan vara svårt att påvisa att förutsättningarna för att en gärning ska kunna anses fullbordad är för handen.

Lagutskottet konstaterar att det är en betydande och principiell ändring att slopa passusen om sexuella avsikter. I ett sexualbrott är gärningens sexuella karaktär väsentlig i synnerhet med av-

seende på gärningsmannen. Denna del av brottsrekvisitet förenar sexualbrotten och definierar dem med hänsyn till legalitetsprincipen. Det är emellertid sant som sägs i motiveringen att det i praktiken kan uppstå problem med att tolka och tillämpa villkoren för ett fullbordat brott. Det bör dessutom beaktas att från offrets synpunkt är själva händelsen det betydelsefulla och inte med vilken avsikt gärningsmannen utför den. Detta väger särskilt tungt när offret är ett barn.

Utskottet har dryftat dessa synpunkter och ställer sig bakom förslaget att stryka den del av rekvisitet som handlar om den sexuella avsikten. Men utskottet understryker att detta inte innebär att det väsentliga sexuella innehållet i gärningen endast skulle bedömas från offrets synpunkt utan att även gärningsmannen och omständigheterna måste tillmätas betydelse. Avsikten med ändringen är att förtydliga att gärningens sexuella karaktär måste prövas på objektiva grunder. Inte heller i framtiden kommer gärningsmannen avsikt att vara betydelselös eftersom den måste beaktas när uppsåtet enligt strafflagens 3 kap. 6 § prövas.

Den nya definition av en sexuell gärning gäller ett flertal av bestämmelserna i 20 kap. i strafflagen om sexualbrott, av vilka en del gäller också andra än barn. När man prövar vilken gärning som är straffbar eller inte straffbar bör avseende fästas dels vid definition av en sexuell gärning, dels vid att andra villkor för straffbarhet uppfylls.

Ett annat mål med att stryka kravet på sexuell avsikt är att förtydliga bestämmelsen. I detta sammanhang kan det ändå konstateras att när det gäller regleringen av sexualbrott är det svårt att komma fram till den exakthet som legalitetsprincipen kräver för att undvika tolkningsproblem. Lagtillämparen måste därför exceptionellt noggrant i varje enskilt fall dryfta bestämmelsernas tillämplighet.

11 §. Åtalsrätt. Riksdagen antog den 15 februari 2011 en lag om ändring av strafflagen (RP 286/2010 rd — LaUB 34/2010 rd). Genom denna lag ändrades 20 kap. 11 § i strafflagen. Den nu föreslagna paragrafen måste samordnas med

den lagändringen. Därför måste också lagens *ingress* ses över.

12 §. Åtgärdseftergift. Riksdagen antog den 15 februari 2011 en lag om ändring av strafflagen (RP 286/2010 rd — LaUB 34/2010 rd). Genom denna lag ändrades 20 kap. 12 § i strafflagen. Samma paragraf ändrades när riksdagen den 15 februari 2011 godkände en lag om ändring av strafflagens 20 kap. (RP 283/2010 rd—LaUB 37/2010 rd). I den sist nämnda lagen beaktades den tidigare ändringen. Den nu föreslagna paragrafen måste samordnas med den lagändringen. Därför måste också lagens *ingress* ses över.

4. Lag om ändring av 25 och 25 d § i barnskyddslagen

25 §. Anmälningsskyldighet. 25 d §. Barnskyddsmyndigheternas anmälningsskyldighet och lämnande av sekretessbelagda uppgifter till polisen. Barnskyddslagen föreslås kompletterad med ett nytt 3 mom. om att de personer som avses i 1 mom. ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till polisen när de på grund av omständigheter som de har fått kännedom om i sin uppgift har skäl att misstänka att ett barn har utsatts för en gärning som är straffbar enligt 20 kap. i strafflagen. Bestämmelsen gäller bl.a. personer som är anställda hos social- och hälsovården eller undervisningsväsendet eller ungdomsväsendet. Också 25 d § 3 mom. i barnskyddslagen föreslås kompletterad med en hänvisning till 25 § 3 mom.

Under utskottsbehandlingen har social- och hälsovårdsministeriet fört fram att dessa personer inte bara borde ha rätt utan rentav skyldighet att göra polisanmälan i de fall som nämns i lagrummet. Ministeriet har senare preciserat förslaget så att skyldigheten att göra polisanmälan ska gälla fall där brottet har riktats mot en person under 12 år medan rätten att göra anmälan skulle gälla barn som redan fyllt 12. Ministeriet har också föreslagit att skyldigheten att göra polisanmälan även ska gälla sådana mot barn riktade våldsbrott som avses i 21 kap. i strafflagen. Lag-

utskottet har hört sakkunniga om ministeriets förslag.

Utskottet konstaterar att en bestämmelse om skyldighet att polianmäla i stället för rätt att anmäla mot barn riktade sexualbrott enligt 20 kap. i strafflagen är en betydande ändring som berör många sektorer. Utifrån utredning finner utskottet ändå en sådan reform behövlig och anser att ändringen kan förverkligas också i samband med den riksdagsbehandling av sexualbrott som nu föreligger. Det nuvarande förfarandet där en myndighet gör en barnskyddsanmälan till den myndighet i kommunen som ansvarar för socialvården och som därmed är förpliktad att anmäla saken till polisen kan i vissa fall orsaka onödigt dröjsmål med att påbörja förundersökningen. Vid misstanke om sexualbrott som riktats mot barn är det synnerligen viktigt med tanke på skyddet för barnet att utredningen av ärendet kan komma igång så fort som möjligt. Utskottet påpekar dessutom att de motiveringar som framförs i propositionen för en rätt att anmäla är lika tillämpliga på en skyldighet att anmäla.

Tröskeln för skyldigheten att göra att göra polisanmälan ska motsvara tröskeln för rätten att göra anmälan enligt propositionsmotiven. Skyldigheten uppkommer när någon "i sin uppgift har skäl att misstänka" att ett barn blivit utsatt för ett brott som avses i 20 kap. Det att rätten att anmäla nu blir en skyldighet understryker behovet av anvisningar och information till och utbildning av de personer som berörs av lagändringen, menar utskottet. Tillräcklig tid måste reserveras för detta innan lagen träder i kraft.

Utskottet framhåller att sexualbrott mot barn är allvarliga brott oberoende av hur gammalt barnet är. Alla barn ska ha rätt till skydd på samma nivå oavsett ålder. Utskottet stöder därför inte tanken på en indelning av detta skydd enligt ålderskategorier utan anser att skyldigheten att anmäla ska gälla alla misstankar om sexualbrott mot barn.

Det ovan beskrivna förfarandet som för närvarande gäller polisanmälan av misstanke om ett mot barn riktat sexualbrott som avses i 20 kap. strafflagen gäller även anmälan om brott som av-

ses i 21 kap. i strafflagen. Utskottet anser att också anmälan av denna typ av brott måste fungera. Utifrån utredning har utskottet ändå kommit fram till att det varken är möjligt eller motiverat att utsträcka anmälningsskyldigheten till denna kategori av brott i samband med riksdagsbehandlingen av sexualbrott. En sådan reform kräver särskild beredning och därför ändras inte de nuvarande bestämmelserna i detta skede.

Utskottet föreslår att 25 och 25 d § omformuleras så att de ovan nämnda ändringarna kan göras. För att förtydliga regleringen har utskottet dessutom strukit hänvisningarna i 25 d § till 8 § 2 och 3 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000). Det är fråga om en teknisk ändring.

Utskottet menar att det är viktigt att följderna av refomen följs.

5. Lag om ändring av 18 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården

18 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i vissa andra situationer oberoende av klientens samtycke. I gällande 18 § 3 mom. föreskrivs om rätt för den som ordnar eller producerar socialvård att på eget initiativ lämna uppgifter ur sekretessbelagda handlingar bl.a. till polisen. Nu föreslås en hänvisning till 25 § 3 mom. i barnskyddslagen.

Lagutskottet föreslår ovan att 25 § 3 mom. i lagförslag 4 ändras så att den rätt för de personer som avses i 1 mom. att göra polisanmälan om brott enligt 20 kap. i strafflagen ändras till en skyldighet att göra anmälan. Hänvisningen i 18 § som behandlas här till 25 § 3 mom. är därför inte längre adekvat och utskottet föreslår att den stryks. Utskottet hänvisar samtidigt till sitt förslag ovan att för tydlighetens skull slopa hänvisningen i 25 d § 3 mom. i lagförslag 4 till 18 § i den lag som behandlas här stryks.

Med stöd av det som anförs ovan föreslår utskottet att lagförslag 5 förkastas.

6. Lag om ändring av 6 § i straffregisterlagen

6 §. Lagutskottet föreslår att paragrafens 2 mom. kompletteras med en hänvisning till det bötesregister som avses i lagen om verkställighet av böter (672/2002), eftersom uppgifter om böter i allmänhet fås ur detta register.

Motionerna

Lagmotion 49/2007 rd. I motionen föreslås kriminalisering av kontakt med barn i sexuellt syfte. I propositionen föreslås kriminalisering av lockande av barn i sexuella syften. Eftersom utskottet förordar en kriminalisering på grundval av regeringens proposition och med vissa preciseringar, förelår det att lagmotionen förkastas.

Lagmotion 17/2010 rd. Eftersom utskottet förordar kriminalisering av sexuellt utnyttjande och grovt sexuellt utnyttjande av barn med de straffskalor som föreslås i propositionen, föreslår det att lagmotionen förkastas.

Lagmotion 43/2010 rd. I lagmotionen föreslås att vissa mot barn riktade sexualbrott aldrig ska preskriberas. I propositionen föreslås att den gällande specialregleringen med särskilda preskriptionstider för sexualbrott mot barn bibehålls och att specialregleringen dessutom utvidgas till vissa andra brott som nämns i lagen. Utskottet föreslår att lagmotionen förkastas eftersom det förordar att sexualbrott mot barn pre-

skriberas på det sätt som föreslås i propositionen.

Lagmotion 49/2010 rd. Eftersom utskottet förordar kriminalisering av sexuellt utnyttjande och grovt sexuellt utnyttjande av barn med de straffskalor som föreslås i propositionen, föreslår det att lagmotionen förkastas.

Lagmotion 57/2010 rd. Eftersom utskottet förordar en ändring av 17 kap. 18 och 19 § i strafflagen enligt propositionen, föreslår det att lagmotionen förkastas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner överenskommelsen i propositionen till de delar den omfattas av Finlands behörighet,

godkänner lagförslag 1 och 3 utan ändringar,

godkänner lagförslag 2, 4 och 6 med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

förkastar lagförslag 5 och

förkastar lagmotionerna LM 49/2007 rd, LM 17/2010 rd, LM 43/2010 rd, LM 49/2010 rd och LM 57/2010 rd.

Utskottets ändringsförslag**2.****Lag****om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i strafflagen (39/1889) 1 kap. 11 § 2 mom., 8 kap. 1 § 5 mom. och 6 § 3 mom., 17 kap. 18 § 1 mom. och 19 § samt 20 kap. 6 och 7 §, 8 a § 1 mom., 10 § 2 mom. och 11—13 §,

sådana de lyder, 1 kap. 11 § 2 mom. i lagarna 626/1996, 650/2004, 743/2006 och 212/2008, 8 kap. 1 § 5 mom. och 6 § 3 mom. i lag 1161/2005, 17 kap. 18 § 1 och 4 mom. och 19 § i lag 650/2004 samt 20 kap. 6 och 7 §, 10 § 2 mom. (*utesl.*) i lag 563/1998, 8 a § 1 mom. i lag 743/2006, 11 § i lag / , 12 § i lag / och 13 § i lag 650/2004, samt fogas till 20 kap. nya 7 a, 8 b och 8 c § som följer:

<p>1 kap.</p> <p>Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt</p> <p>11 § (Som i RP)</p> <p>8 kap.</p> <p>Om preskription</p> <p>1 § (Som i RP)</p> <p>6 § (Som i RP)</p> <p>17 kap.</p> <p>Om brott mot allmän ordning</p> <p>18 §</p> <p><i>Spridning av pornografisk bild</i></p> <p>(1 mom. som i RP)</p> <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> <p>Som barn betraktas den som är yngre än aderton år och den vars ålder inte kan utredas, om det finns grundad anledning att anta att personen är yngre än aderton år. <i>En bild eller bildupptagning är verklighetsbaserad på det sätt som avses i 1 mom. om den har tillkommit i en situation där ett barn varit föremål för en verklig sedlighetssårande handling och verklighetstrogen om den är förvillande lik en bild eller en bildupptagning som framställts genom fotografering eller på motsvarande sätt och föreställer en situation där ett barn har varit föremål för en sedlighetssårande handling. Definitionen av verklighetsbaserad och verklighetstrogen tillämpas på mot-</i></p>	<p><i>svarande sätt i sådana fall som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten. (Nytt 4 mom.)</i></p> <p>19 §</p> <p><i>Innehav av barnpornografisk bild</i></p> <p>Den som obehörigen innehar en bild eller bildupptagning som på ett i 18 § avsett sedlighetssårande sätt visar barn (<i>utesl.</i>), ska för <i>innehav av barnpornografisk bild</i> dömas till böter eller fängelse i högst ett år.</p> <p><i>För innehav av barnpornografisk bild döms också den som mot betalning eller annars genom avtal skaffat tillgång till en sådan bild eller bildupptagning som avses i 1 mom. så att den utan lagring är tillgängligt i hans eller hennes dator eller motsvarande tekniska anordning. (Nytt 2 mom.)</i></p> <p>20 kap.</p> <p>Om sexualbrott</p> <p>6, 7, 7 a och 8 a § (Som i RP)</p> <p>8 b §</p> <p><i>Lockande av barn i sexuella syften</i></p> <p>(1 mom. som i RP)</p> <p>Om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, döms för lockande av barn i sexuella syften också den som <i>lockar</i> en person som är under 18 år att ha samlag eller företa någon annan sexuell handling på ett sätt som avses i 8 a § eller uppträda i en anordnad pornografisk föreställning.</p> <p>(3 mom. som i RP)</p>
--	---

8 c och 10 §
(Som i RP)

11 §

Åtalsrätt

Åklagaren får inte väcka åtal för brott som avses i 3 och 4 § eller i 5 § 1 mom. 4 punkten och som riktat sig mot en person som har fyllt 18 år, om inte målsäganden anmäler brottet till åtal eller ett synnerligen viktigt allmänt intresse kräver att åtal väcks.

12 §

Åtgärdseftergift

Om målsäganden av egen fast vilja ber att åtal inte ska väckas för ett brott som avses i 1 § (*utesl.*) och brottet har riktat sig mot en person som har fyllt 18 år, har (*utesl.*) åklagaren rätt att låta bli att väcka åtal, om inte ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver att åtal väcks.

13 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

4.

Lag

om ändring av 25 och 25 d § i barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i barnskyddslagen (417/2007) 25 § 3 mom. och 25 d § 3 mom., sådana de lyder i lag 88/2010, samt *fogas* till 25 §, sådan den lyder i lag 88/2010 ett nytt 3 mom., varvid det ändrade 3 mom. blir 4 mom., som följer:

25 §

Anmälningsskyldighet

De personer som avses i 1 mom. är *skyldiga* att trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till polisen, när de på grund av omständigheter som de har fått kännedom om i sin uppgift har skäl att misstänka att ett barn utsatts för en gärning som är straffbar enligt 20 kap. i strafflagen (39/1889).

(4 mom. som i RP)

25 d §

Barnskyddsmyndigheternas anmälningsskyldighet och lämnande av sekretessbelagda uppgifter till polisen

(*Utesl.*)Barnskyddsmyndigheterna ska trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till polisen om det finns grundad anledning att misstänka att ett barn i sin uppväxtmiljö utsatts för en gärning som är straffbar enligt (*utesl.*) 21 kap. i strafflagen och för vilken det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst två år. I 25 § 3 mom. i denna lag föreskrivs om barnskyddsmyndigheternas skyldighet att göra en anmälan till

polisen om sådana gärningar mot barn som är straffbara enligt 20 kap. i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den

6.

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 2 mom., sådant det lyder i lag 654/2004, som följer:

6 §

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en enskild person rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag ska ges in till en arbetsgivare eller myndighet i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning enligt 17 kap. 18, 18 a eller 19 § i strafflagen, för sexualbrott enligt 20 kap., för dråp enligt 21 kap. 1 §, för mord enligt 21 kap. 2 §, för dråp under för-

mildrande omständigheter enligt 21 kap. 3 § eller för grov misshandel enligt 21 kap. 6 §, för grovt rån enligt 31 kap. 2 § eller för narkotikabrott enligt 50 kap. i strafflagen. I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för motsvarande brott som de ovannämnda med stöd av tidigare lag. I utdraget antecknas dessutom uppgifter om böter som har dömts ut för brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 § och 20 kap. i strafflagen och som införts i det bötesregister som avses i 46 § 1 mom. i lagen om verkställighet av böter (672/2002). Utdraget är avgiftsfritt.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors den 8 februari 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Janina Andersson /gröna
vordf. Anna-Maja Henriksson /sv
medl. Esko Ahonen /cent
Kalle Jokinen /saml
Oiva Kaltiokumpu /cent
Ilkka Kantola /sd

Sampsa Kataja /saml
Krista Kiuru /sd
Jari Larikka /saml
Outi Mäkelä /saml
Raimo Piirainen /sd
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf

Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Kari Uotila /vänst

Mirja Vehkaperä /cent
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Tuokila.